

Publicaties

Een nieuwe EIS Atlas!

In januari j.l. verscheen nummer 4 in de reeks Nederlandse Faunistische Mededelingen:

Lefebber, V. & P. van Ooijen. *Verspreidingsatlas van de Nederlandse Spinnendoders (Hymenoptera: Pompilidae)*. — *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, 4: 1-55, fig. 1-106, kaart 1-62. Prijs f 12,50.

Het boekje is gebaseerd op het EIS-project Pompilidae (groepnummer 0015) en omvat diagnoses, beschrijving van habitat en verspreiding plus verspreidingskaartjes van de 62 inlandse soorten. De atlas is gebaseerd op vrijwel alle Pompilidae aanwezig in collecties in Nederland, zijnde 10043 basisgegevens, die naar schatting 40.000 exemplaren betreffen. De atlas kan besteld worden bij de bibliotheek van het RMNH (zie laatste pagina).

Mededelingen EIS-Nederland

Zie ook het vorige overzicht in Nieuwsbrief 17. Een nummer in deze reeks wordt toegekend aan artikelen die verspreidingsonderzoek aan Nederlandse of Europese ongewervelden betreffen, met name indien dit in het kader van of volgens de methode van EIS is uitgevoerd. Inlichten bij het Centraal Bureau.

28. Kuiper, J.G.J., 1986. *De verspreiding der Sphaeriidae in Nederland*. — *Basteria*, 50: 155-176, fig. 1-23.

De Sphaeriidae of erwtenmosseltjes vormen een vrij grote familie van kleine tot uiterst kleine zoetwatermosseltjes, die in vrijwel alle (niet te zure) zoete wateren voorkomen. De auteur, een vermaard specialist van deze familie, heeft gedurende vele jaren alle Nederlandse gegevens van deze dieren verzameld. Het artikel is er het resultaat van, en geeft verspreidingskaartjes van de 20 inlandse soorten. De basisgegevens zijn opgeslagen in de bestanden van EIS-Nederland.

30. Koster, A., 1986. *Het genus Hylaeus in Nederland (Hymenoptera, Colletidae)*. — *Zoölogische Bijdragen, Leiden*, 36: 1-120, fig. 1-174, tabel 1-14.

Het artikel is het resultaat van een bewerking van circa 10.000

bijen van de 20 Nederlandse soorten van dit genus. Het artikel omvat o.a. een determinatietabel, uitgebreide tekeningen, vliegtijd-diagrammen en verspreidingskaartjes.

31. Meijer, T., 1987. *Ferrissia wautieri* fossiel in Nederland. — *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging*, 238: 332-337, 1 fig.

F. wautieri is een slakje dat eerst onlangs uit Nederland werd gemeld. Uit fossiele vondsten blijkt dat de soort hier al vanaf het pleistoceen voorkomt.

32. Meerman, J.C., 1987. *De Nederlandse Pijlstaartvlinders (Lepidoptera: Sphingidae)*. — *Wetenschappelijke Mededeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging*, 180: 1-60, fig. 1-62, foto 1-9, ongenummerde figuren.

Wederom een publikatie die het resultaat van een EIS project bevat. Naast de verspreidingsgegevens en kaartjes geeft het boekje erg veel biologische informatie over de 17 Nederlandse soorten. Het werk is gebaseerd op 15.199 basisgegevens. Het boekje is fraai uitgevoerd, en o.a. voorzien van habitus tekeningen en biotoopfoto's.

Het boekje is te verkrijgen bij de KNNV door f 17,00 (leden KNNV f 13,50) te storten op giro 13028 t.n.v. Bureau KNNV te Hoogwoud.

33. Wasscher, M., 1987. *Over het voorkomen van Aeshna viridis Eversm. in Nederland*. — *Contactblad Nederlandse Libellen Onderzoekers*, 13: 5-7, 1 fig.

Kort overzicht van de verspreiding van deze zeldzame, aan krabbescheervelden gebonden libel.

Overige publicaties

Beukeboom, L., 1987. *De verspreiding van een aantal Sprinkhanen in Friesland*. — *Veld en Vitrine*, : 1200-1202.

Met twee verspreidingskaartjes.

Brink, F.W.B. van den & G. van der Velde, 1986. *Observations on the population dynamics and distribution of the White Prawn Palaemon longirostris H. Milne Edwards*,

1837 (Crustacea, Decapoda, Natantia) in The Netherlands, with special reference to its occurrence in the major rivers. — *Archiv für Hydrobiologie*, 107: 465-495, figs. 1-26.

Cuppen, J.G.M., 1986. On the habitats, distribution and life-cycles of the Western European species of the genus *Helochares* Mulsant (Coleoptera: Hydrophilidae). — *Hydrobiologia*, 132: 169-183.

Een voortreffelijk overzicht van de oecologie en verspreiding van het genus *Helochares*, dat pas onlangs weer is opgesplitst in drie soorten. Met drie verspreidingskaartjes van Nederland.

Linden, J. van der, 1986. Enkele nieuwe Nederlandse vindplaatsen van zeldzame soorten van het genus *Platycheirus* (Diptera: Syrphidae). — *Entomologische Berichten, Amsterdam*, 46: 181-184, fig. 1-2.

Een meer gedetailleerde bespreking van enkele soorten die ook in de vorige nieuwsbrief aan de orde kwamen.

Peeters, H., D. T. de Graaf & P. Poot, 1987. De wespenspin, *Argiope bruennichi* Scop., rukt op. — *Natuurhistorisch Maandblad* 76: 11-15, fig. 1-7.

Voorzien van verspreidingskaartjes van deze soort in Limburg en in Nederland, België, Luxemburg en aangrenzend Duitsland.

Buitenlandse publicaties

Økland, J. & K.A. Økland, 1986. New European invertebrate Survey base maps for Nordic countries. — *Notulae Entomologicae*, 66: 181-183.

Het artikel geeft een tweetal nieuwe basiskaarten voor EIS projecten in Scandinavië, incl. IJsland en Faroer. De kaarten zijn gebaseerd op 50 x 50 km hokken. Meer informatie geven beide auteurs (in het noors) in *Fauna Norvegica*, 39: 24-29 (1986).

Belgische atlanten

In België zijn tot nu toe veel atlanten en verspreidingskaarten in Gembloux verschenen, zie o.a. Nieuwsbrief 8: 9, 5: 5 en 2: 10. Het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel is nu ook begonnen verspreidingsatlanten te publiceren.

Wilde, J.J. de, R. Marquet & J.L. van Goethem, 1986. Voorlopige atlas van de landslakken van België. — *Koninklijk Belgisch Instituut voor Wetenschappen*. 285. pp. 133 fig. Prijs: BF 250 plus BF 100 verzendkosten.

Desender, K., 1986. *Distribution and ecology of Carabid beetles in Belgium (Coleoptera, Carabidae), part 1. — Studiedocumenten Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen*, 26: 1-30, 80 kaarten.

—, 1986. *Idem, part 2. — Ibidem*, 27: 1-24, kaart 81-151.

Prijs van de twee loopkever-atlanten is ons onbekend.

Franse atlanten

Het Secrétariat de la faune et de la flore in Parijs, verbonden aan het Muséum National d'Histoire Naturelle, heeft sedert 1980 een hele reeks van zeer diverse publicaties doen ver-

schijnen. Hieronder uiteraard niet alleen uitgaven betreffende ongewervelden, maar ook planten, vogels, zoogdieren, etc. De publicaties zijn i.h.a. eenvoudig uitgevoerde, ingenaaide A4 formaat boekjes. Door een overmaat aan lettertypen en ingewikkelde lay-out maken de boekjes een tamelijk slordige indruk, waarbij de redactie kennelijk niet veel moeite heeft gedaan enige eenheid te scheppen. Een gunstige uitzondering is de hieronder genoemde atlas van Mouthon & Kuiper. Overigens bevatten deze boekjes wel erg veel informatie over de franse fauna, met name ook bibliografische. De verspreidingskaartjes variëren van kaartjes met verspreiding per departement tot één stip per hok van 20 x 28 km (het oppervlak van één stafkaart 1:50.000).

Het secrétariat deelt haar publicaties in in een aantal series:

- série verte "Bibliographies"
- série rouge "Livres rouges d'espèces menacées"
- série orange "Atlas"
- série bleue "Methodologies"

Een foldertje en lijst kan men verkrijgen bij:
Société pour l'Inventaire de la Faune et de la Flore
57, Rue Cuvier, F-75231 PARIS CEDEX 05

In de serie Atlas behandelen de volgende deeltjes groepen ongewervelden:

Ehanno, B., 1983. *Les Héteroptères Mirides de France, Tome I: Les secteurs biogéographiques. — Inventaires de faune et de flore*, 25: 1-603.

Ehanno, B., 1987. *Idem, I bis: Les secteurs biogéographiques (suite). — Ibidem*, 39: 1-96.

Ehanno, B., 1987. *Idem, II-A: Inventaire et synthèses écologiques. — Ibidem*, 40: i-x, 97-647.

Ehanno, B., 1987. *Idem, II-B: Inventaire biogéographique et atlas. — Ibidem*, 42: i-ix, 649-1075.

Dommanget, J.-L., 1987. *Etude faunistique et bibliographique des Odonates de France. — Ibidem*, 36: 1-283.

Mouthon, J. & J.G.J. Kuiper, 1987. *Inventaire des Sphaeriidae de France. — Ibidem*, 41: 1-60.

Zwitserse atlanten

Zwitserland heeft pas sinds 1985 een landelijk centrum voor de kartering van ongewervelden: "le Centre suisse de cartographie de la faune (CSCF)", dat zich in eerste instantie met insecten bezighoudt. Resultaten worden gepubliceerd in de serie *Documenta Faunistica Helvetica*. Tot nu toe verschenen 6 delen, een geflatteerd aantal, aangezien deel 4 en 6 niets anders zijn dan duitse vertalingen van de oorspronkelijk in het Frans geschreven delen 3 en 5. De atlasjes zijn fraai uitgevoerd en voorzien van verspreidingskaartjes waarbij gebruik is gemaakt van 5 x 5 km hokken van het Zwitserse nationale grid.

Te bestellen bij:
Musée d'histoire naturelle
Terreaux 14 - CH-2000 Neuchâtel

Dufour, C. & Y. Gonseth, 1986. *Contribution à la méthode informatique en faunistique. — Documenta faunistica helvetiae 1: 1-30. Prijs: SFr 6,—.*

Behandelt de opzet van de databank.

Dufour, C., 1986. *Les Tipulidae de Suisse (Diptera Nemato-cera). — Ibidem*, 2: 1-187, kaart 1-149. Prijs SFr 38,—.

Maibach, A. & C. Meier, 1987. *Verbreitungsatlas der Libellen des Schweiz (Odonata) mit roter Liste.* — *Ibidem*, 4: 1-228. Prijs SFr 18,—.

Gonseth, Y., 1987. *Verbreitungsatlas der Tagfalter der Schweiz (Lepidoptera Rhopalocera).* — *Ibidem*, 6: 1-242. Prijs SFr 25,—.

Erik van Nieukerken

Luxemburgse atlassen

Ron Beenen signaleerde een ons nog onbekende atlas in de Luxemburgse serie. Hieronder volgt zijn bespreking.

Mouset, A., 1984. *Atlas provisoire des insectes du Grand-Duché de Luxembourg. Coleoptera. Fascicule 5: cartes 622-846.* — *Musé d'Histoire naturelle Luxembourg.*

In deze aflevering van de Luxemburgse EIS-atlassen wordt de keverfamilie Chrysomelidae behandeld. Na een uiterst korte inleiding waarin ik niets kon vinden over de geraadpleegde bronnen (is alleen de collectie van het Natuurhistorisch Museum in Luxemburg onderzocht?) wordt er een overzicht gegeven waarin de soortnamen alfabetisch gerangschikt zijn. Vervolgens worden er 225 kaartjes gepresenteerd: 224 die de verspreiding van de in Luxemburg waargenomen soorten weergeven en één waaraan te zien is of er in een bepaald hok chrysomeliden waargenomen zijn. Dit kaartje suggereert dat er in vrijwel alle hokken naar bladkevers is gezocht. Er wordt echter niet aangegeven hoeveel soorten er in de afzonderlijke hokken zijn waargenomen. Voor alle kaarten geldt dat de vondsten van voor of na 1950 door verschillende symbolen worden weergegeven.

Het is verbazingwekkend dat de volgorde van de kaartjes alfabetisch is. Hierdoor wordt het vergelijken van nauw verwante taxa bemoeilijkt (*Donacia* en *Plateumaris* - in dezelfde subfamilie - staan in de atlas ver uitelkaar). Omdat de gebruikte nomenclatuur niet aangepast is aan de meest recente opvattingen kan het zoeken enige tijd kosten (*Altica* staat bijvoorbeeld onder *Haltica*).

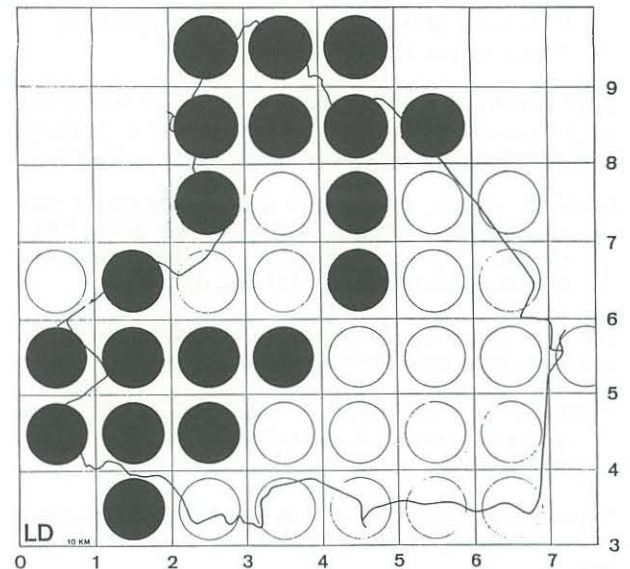
Hoewel ik hier beslist geen aanvullingen op de atlas wil geven toch enkele opmerkingen over de soorten:

Van het genus *Donacia* is alleen *D. aquatica* na 1950 waargenomen. Een uiterst algemene soort als *D. semicuprea* echter niet. Enkele soorten die ik zeker in Luxemburg zou verwachten ontbreken, zoals *Crepidodera aurea* (*Chalcoides aurea*), *Lochmaea suturalis* en *Phaedon cochleariae*. Van het genus *Altica* (*Haltica*) zijn alleen *A. lythri* en *A. oleracea* opgenomen.

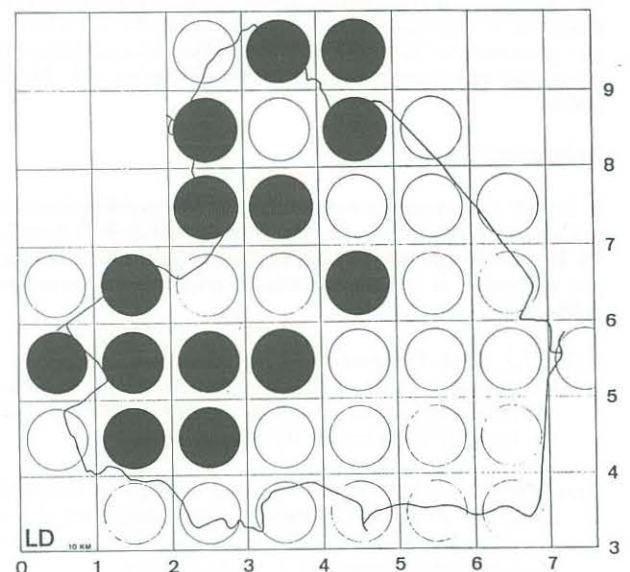
Eenzijds is het toe te juichen dat er nu een overzicht is van de luxemburgse chrysomeliden, anderzijds heb ik sterk de indruk dat er nog veel stippen (of soorten) ontbreken. De atlas wordt "provisoire" genoemd en dat lijkt mij een uitstekende aanduiding. Ik zal uitzien naar een volgende versie.

Ron Beenen

Chorthippus brunneus

Chorthippus parallelus

Verspreiding in Drenthe van de sprinkhamen *Chorthippus brunneus* (boven) en *C. parallelus* (onder).
Zie ook onder Orthoptera, p. 17